

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Obdo/3/2023
Identifikačné číslo spisu:	6120361121
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Lenka Praženková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6120361121.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lenky Praženkovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Mederovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej, v spore žalobcu Zemplínske múzeum v Michalovciach, so sídlom Kostolné námestie 8/1, 071 01 Michalovce, IČO: 31 297 749, zastúpeného advokáTT, s.r.o., so sídlom Nerudova 14, 040 01 Košice - Juh, IČO: 50 001 949 proti žalovanému PABEMA s.r.o., so sídlom Čelovská 100, 076 11 Plechotice, IČO: 45 903 581, zastúpenému ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Simona MARCINOVÁ, s. r. o., so sídlom Námestie slobody 13, 071 01 Michalovce, IČO: 53 192 362, o zaplatenie 28.904,47 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 10Cb/15/2020, v konaní o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/144/2021-195 z 22. júna 2022 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/144/2021-195 z 22. júna 2022, ako aj rozsudok Okresného súdu Trebišov č. k. 10Cb/15/2020-158 z 21. mája 2021 v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Trebišov č. k. 10Cb/15/2020-180 z 8. septembra 2021 z r u š u j e a v e c v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov ako súd prvej inštancie (ďalej tiež „prvoinštančný súd“) rozsudkom č. k. 10Cb/15/2020-158 z 21. mája 2021 žalobu žalobcu zamietol, zároveň rozhodol, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %.

2. Z odôvodnenia rozsudku prvoinštančného súdu vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť uhradiť 28.904,47 eura a úroky z omeškania z tejto sumy titulom bezdôvodného obohatenia, pretože nebytový priestor, ktorého vlastníkom je Košický samosprávny kraj a ktorý spravuje žalobca, žalovaný užíva na základe absolútne neplatnej zmluvy o prevode práv a povinností z 31. októbra 2013 z dôvodu nedodržania písomnej formy, žalovaný za užívanie priestorov žiadnym spôsobom neplatí a žalobcovi vzniká každým dňom užívania väčšia škoda. Uviedol, že žalovaný sa bezdôvodne obohacuje aj z dôvodu spotreby vody, plynu a elektriny.

3. Žalovaný v odpore proti platobnému rozkazu žiadal žalobu zamietnuť ako nedôvodnú. Uviedol, že nárok žalobcu neuznáva čo do dôvodu a výšky, pretože so žalobcom neuzatvoril zmluvu o nájme nebytových priestorov, na základe ktorej žalobca odvodzuje svoj nárok. Žalovaný zároveň namietol aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu, ako aj pasívnu vecnú legitímáciu svojej osoby s odôvodnením, že vlastníkom predmetu nájmu podľa Zmluvy o nájme nebytového priestoru č. 2011/3 zo dňa 28. marca 2011 je Košický samosprávny kraj, so sídlom Námestie Maratónu Mieru 68/1, 040 01 Košice - mestská časť Staré Mesto, IČO: 35 541 016, a nie žalobca. Z Čl. I., bod 1. zmluvy o nájme vyplýva, že žalobca ako prenajímateľ na základe Zmluvy o zverení nehnuteľného majetku č. SN-16/2002 zo dňa 7. marca 2003 je oprávnený uvedenú nehnuteľnosť užívať, avšak ani zo zmluvy č. SN-16/2002 o zverení nehnuteľného majetku Košického samosprávneho kraja do správy, aktívna vecná legitímácia žalobcu preukázaná nie je.

4. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa ustanovenia § 451 ods. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákoník (ďalej len „OZ“) § 6 ods. 1, 2, 3 zákona č. 446/2001 Z. z. o majetku vyšších územných celkov (ďalej len „zákon č. 446/2001 Z. z.“ alebo „zákon o majetku VÚC“) a podľa § 132 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Za spornú súd prvej inštancie vyhodnotil aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu. Konštatoval, že vlastníkom predmetu nájmu podľa Zmluvy o nájme nebytového priestoru č. 2011/3 z 28. marca 2011 je Košický samosprávny kraj a nie žalobca. Žalobca je podľa zmluvy o zverení nehnuteľného majetku č. SN-16/2002 zo 7. marca 2002, správcom zvereného nehnuteľného majetku Košického samosprávneho kraja, právne úkony pri nadobúdaní a správe majetku vyššieho územného celku vykonáva v mene vyššieho územného celku a v mene vyššieho územného celku koná aj pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku vyššieho územného celku, ktorý spravuje. Žalobca podľa súdu prvej inštancie aktívnu vecnú legitímáciu v spore mať nemôže, pretože je iba príspevkovou organizáciou, zriadenou Košickým samosprávnym krajom. Žalobca je oprávnený a povinný zverený majetok držať, užívať, brať z neho úžitky a nakladať s ním v súlade so zákonom o majetku VÚC, v zmysle zásad hospodárenia s majetkom Košického samosprávneho kraja a v súlade s činnosťou vymedzenou v zriaďovacej listine, v súlade so zmluvou a s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a písomnými listinami vydanými vlastníkom predmetného nehnuteľného majetku. Konštatujúc, že žalobca ako správca zvereného majetku, oprávnenie podať predmetnú žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia nemal, súd prvej inštancie uzavrel, že žalobca v spore aktívne vecne legitimovaný nie je, preto žalobu zamietol. Vzhľadom na uvedené sa súd nezaoberal každou námietkou strany sporu, nakoľko odpovede na ne nepovažoval pre rozhodnutie v prejednávanej veci za rozhodujúce.

5. O náhrade trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 a § 262 CSP tak, že úspešnému žalovanému priznal proti neúspešnému žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

6.

Dopĺňacím rozsudkom č. k. 10Cb/15/2020-180 z 8. septembra 2021 súd prvej inštancie rozhodol, že nepripúšťa do konania na strane žalobcu Košický samosprávny kraj, ako žalobcu v 2. rade. Uviedol, že súd nepripustí pristúpenie ďalšieho žalobcu do konania, ak je zrejmé, že doterajší žalobca nie je už od začiatku konania aktívne vecne legitimovaný a návrhom na pristúpenie ďalšieho účastníka do konania žalobca obchádza inštitút zmeny účastníka. Žalobca na pojednávaní dňa 21. mája 2021 navrhol, aby súd pripustil pristúpenie ďalšieho účastníka na strane žalobcu, napriek tomu, že žalobca nepredložil súhlas Košického samosprávneho kraja, teda subjektu, ktorého vstup do konania žalobca navrhoval, pričom predmetný súhlas je základnou podmienkou na pripustenie subjektu na strane žalobcu do konania.

7. Na odvolanie žalobcu proti prvoinstančnému rozsudku z odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. a/ až h/ CSP, Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací, rozsudkom č. k. 4Cob/144/2021-195 z 22. júna 2022, rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, a to tak vo výroku vo veci samej, ako aj v závislom výroku o náhrade trov konania.

8. Konštatujúc, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver, odvolací súd na doplnenie a zdôraznenie správnosti odvolaním napadnutého rozhodnutia, k odvolaniu žalobcu a k podstatným tvrdeniam strán sporu v odvolacom konaní, poukázal na potrebu skúmania vecnej legitímácie strán sporu v konaní, a to tak aktívnej, ako aj pasívnej. Odvolací súd nemal za sporné, že žalovaný nehnuteľnosť užíval bez platne uzavretej zmluvy o nájme nebytových priestorov a že za užívanie priestorov neplatil žiadnu odplatu. Za sporné vyhodnotil posúdenie aktívnej vecnej legitímácie žalobcu ako správcu majetku vyššieho územného celku (Košického samosprávneho kraja), na podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v užívaní nehnuteľného majetku Košického samosprávneho kraja žalovaným bez uzavretej zmluvy o nájme nebytových priestorov, teda bez právneho dôvodu. Tvrdenie žalobcu o tom, že v spore je aktívne vecne legitimovaný, pretože podľa § 6 ods. 3 posledná veta zákona č. 446/2001 Z. z. o majetku VÚC, správca koná v mene vyššieho územného celku (ďalej tiež len „VÚC“) pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku VÚC, ktorý spravuje, odvolací súd vyhodnotil za nedôvodné. Citujúc ustanovenie § 6 ods. 2 a 3 zákona o majetku VÚC, odvolací súd vyslovil, že v súvislosti so správou majetku VÚC koná pred súdom správca, avšak s tým, že sa jedná o oprávnenie konať za vyšší územný celok, t. j. uskutočňovať zaň procesné úkony s účinkami, ktoré zaväzujú VÚC, a teda predmetné ustanovenie nestavia správcu automaticky do pozície žalobcu ako nositeľa hmotných práv. To, či je správca aktívne vecne legitimovaný na podanie žaloby závisí od toho, na základe akého právneho titulu je žalobou uplatnený nárok. V prípade, ak by si žalobca ako správca majetku VÚC uplatňoval nárok na základe riadne uzavretej nájomnej zmluvy medzi správcou majetku VÚC ako prenajímateľom a žalovaným ako nájomcom, bol by správca aktívne vecne legitimovaný na podanie žaloby o zaplatenie dlžného nájomného, pretože správca majetku VÚC by bol oprávnený vymáhať pohľadávku zo záväzkového vzťahu, do ktorého vstúpil správca pri výkone správy a z ktorej pohľadávky by bol oprávnený priamo správca podľa § 6 ods. 2 zákona o majetku VÚC. V prípade, ak by zmluvný vzťah medzi správcou majetku VÚC a nájomcom preukázaný nebol, bol by aktívne vecne legitimovanou stranou sporu (žalobcom) vyšší územný celok ako vlastník predmetného majetku z dôvodu, že nájomca by majetok užíval bez právneho dôvodu a užívaním tohto majetku by vzniklo bezdôvodné obohatenie užívateľa majetku na úkor vlastníka majetku.

9. Odvolací súd konštatoval, že v prejednávanom spore nebol zo strany žalobcu preukázaný zmluvný vzťah medzi žalobcom - správcou majetku VÚC ako prenajímateľom a žalovaným ako nájomcom, na základe platne uzavretej nájomnej zmluvy, predmetom ktorej by bolo užívanie nehnuteľného majetku VÚC, t. j. Košického samosprávneho kraja v správe žalobcu, zo strany žalovaného. Na základe uvedeného sa odvolací súd stotožnil so zamietnutím žaloby prvoinštančným súdom pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, nakoľko žalobca, ako správca majetku Košického samosprávneho kraja, nebol oprávnený podať žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia, pretože žalovaný užíval majetok VÚC, nie majetok správcu, a teda predmetné bezdôvodné obohatenie nevzniklo na úkor žalobcu, ako správcu majetku VÚC.

10. Vo vzťahu k rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „Najvyšší súd SR“, „najvyšší súd“ alebo „NS SR“) sp. zn. 1Cdo/86/2017 z 30. mája 2018, ktoré žalobca citoval vo svojom odvolaní, odvolací súd vyslovil názor, že v prejednávanom spore citované rozhodnutie aplikovať nemožno, pretože sa nejedná o skutkovo podobný stav vecí, nakoľko sa v ňom žalobca ako správca majetku obce (školy), domáhal od žalovaného ako bývalého riaditeľa školy náhrady škody, ktorá vznikla na zverenom majetku obce.

11. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému priznal plnú náhradu trov konania proti neúspešnému žalobcovi.

12. Proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalobca (č. l. 211 - 214), vyvodzujúc jeho prípustnosť z ustanovení § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/, alternatívne písm. b/ CSP.

13. Citujúc ustanovenia § 2 a 3 zákona č. 446/2001 Z. z., žalobca v dovolaní namietol záver odvolacieho súdu v bode 29. jeho rozsudku; uviedol, že už v odvolaní argumentoval tým, že je nesporné, že vlastníkom majetku, ktorý bezdôvodne užíva žalovaný, je Košický samosprávny kraj a nie žalobca, čo však neznamená, že žalobca v spore nie je aktívne vecne legitimovaný. Výslovil názor, že žalobca ako správca síce nemôže nadobudnúť do svojho vlastníctva nehnuteľnosť, ktorú žalovaný bezdôvodne užíva, avšak v zmysle poslednej vety § 6 ods. 3 zákona o VÚC, správca koná v mene vyššieho územného celku pred súdmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku vyššieho územného celku, ktorý spravuje, čo znamená, že správca predmetnej nehnuteľnosti nepotrebuje osobitné plnomocenstvo na zastupovanie Košického samosprávneho kraja v konaní, nakoľko disponuje zákonným splnomocnením. Uvedený právny názor vyplýva podľa žalobcu z rozhodovacej praxe súdov prvej inštancie, ako aj odvolacích súdov. Argumentuje tiež uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/86/2017 z 30. mája 2018, ktoré sa síce netýka majetku VÚC, ale majetku obce, ide však o skutkovo obdobný problém, preto sa v predmetnom uznesení konštatované závery dajú podľa žalobcu aplikovať aj v tu posudzovanom konaní.

14. Žalobca ďalej namietol, že odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí nevyjadril preskúmateľným spôsobom k ním uplatneným námietkam vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci prvoinštančným súdom, ale sa len „plytko“ stotožnil s názorom súdu prvej inštancie keď uviedol, že bezdôvodné obohatenie nevzniklo na úkor žalobcu, ale na úkor vyššieho územného celku (bod 23. rozsudku). Žalobca tvrdí, že uvedené ani nepopiera, naopak, odkazom na príslušné zákonné ustanovenia poukazoval na to, že správca je povinný hospodáriť s majetkom a zároveň ho chrániť (aj v konaní pred súdom). Rovnako namietol nepreskúmateľný záver odvolacieho súdu v bode 24. napadnutého rozsudku, v ktorom vo vzťahu k aplikácii judikátu najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/86/2007 uviedol, že ho v tomto konaní aplikovať nemožno. Žalobca tvrdí, že predmetný judikát v tomto konaní aplikovateľný je, pretože v oboch konaniach vznikla škoda (resp. bezdôvodné obohatenie) na majetku obce (VÚC), teda nie priamo správcovi, ktorému bol majetok len zverený, a preto tak, ako bola aktívna vecná legitimácia priznaná správcovi majetku obce, tak by mala byť priznaná aktívna vecná legitimácia aj správcovi majetku VÚC. Konštatujúc, že odvolací súd sa odklonil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR, má žalobca za to, že je naplnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/, alternatívne podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. S poukazom na vyššie uvedené tvrdenia žalobca dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/144/2021-195 z 22. júna 2022, ako aj rozsudok Okresného súdu Trebišov č. k. 10Cb/15/2020-158 z 21. mája 2021 zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie s vysloveným právnym názorom.

15. K dovolaniu žalobcu sa žalovaný písomne nevyjadril.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (advokátskou kanceláriou) v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobcu je prípustný a dôvodný zároveň.

17. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Uvedené znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí výlučne do právomoci dovolacieho súdu (viď. sp. zn. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v jednotlivých ustanoveniach CSP (obdobne aj sp. zn. I. ÚS 438/2017). Pri vyslovení záveru o (ne)prípustnosti dovolania dovolací súd preto nie je viazaný tým, čo uviedol dovolateľ, prípadne druhá strana.

18. Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, pokiaľ trpí niektorou z procesných väd konania vymenovaných v písm. a/ až f/ predmetného ustanovenia (zakotvujúce tzv. vady zmätočnosti). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1, 2 CSP).

19. Naproti tomu pre dovolanie prípustné podľa § 421 CSP platí, že ho možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, avšak ho nesprávne interpretoval alebo ak zo správnych záverov vyvodil nesprávne právne závery.

20. Dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný (§ 439 CSP, okrem prípadov uvedených v písm. a/ až c/ citovaného ustanovenia). Rovnako je dovolací súd viazaný dovolacím dôvodom (§ 440 CSP), ktorým je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní. V dôsledku uvedenej viazanosti odvolacieho súdu dovolacím dôvodom, dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom (uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo 59/2017 z 8. júna 2017).

21. V tu posudzovanej veci žalobca v dovolaní argumentuje prípustnosťou dovolania podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ (alternatívne písm. b/) CSP.

22. Najvyšší súd po oboznámení sa s dovolaním žalobcu považoval za potrebné zaoberať sa primárne prípustnosťou dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

23. Pod porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP možno zahrnúť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“ alebo „ústava“) zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Pod pojmom „nesprávny procesný postup“, ktorý v konečnom dôsledku znemožňuje strane uplatňovať práva v takej miere, že je porušené právo na spravodlivý proces možno, okrem iného, považovať absenciu odôvodnenia súdneho rozhodnutia, jeho nedostatočnosť, nezrozumiteľnosť, nepresvedčivosť, či svojvoľnosť, nezabezpečujúcu všetky atribúty a garancie spravodlivej súdnej ochrany. Nemožno totiž oddeľovať procesný postup súdu a rozhodnutie, ktoré je jeho sumárom a výsledkom, pretože celý faktický procesný postup súdu a naň nadväzujúci myšlienkový pochod hodnotenia skutkového stavu a jeho subsumovania pod relevantnú právnu normu je stelesnený v odôvodnení rozhodnutia súdu a práve cez odôvodnenie rozhodnutia musí byť preskúmateľný (pozri aj nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2020 z 21. januára 2021, body 37 až 41).

24. Žalobca (v ďalšom texte tiež ako „dovolateľ“) vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP namietol postup odvolacieho súdu tvrdiac, že tento sa vyjadril k námietkam žalobcu nepreskúmateľným spôsobom, keď konštatoval, že žalovaný užíval majetok vyššieho územného celku, a nie majetok správcu, preto bezdôvodné obohatenie nevzniklo na úkor žalobcu ako správcu majetku vyššieho územného celku, pričom však nezohľadnil tvrdenie žalobcu, že ako správca nehnuteľnosti nepotrebuje osobitné plnomocnenie na zastupovanie Košického samosprávneho kraja v konaní, nakoľko disponuje splnomocnením zákonným. Popri uvedenom dovolateľ odvolaciemu súdu vytkol nepreskúmateľný záver odvolacieho súdu o nemožnosti aplikácie rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.

zn. 1Cdo/86/2007 v tomto konaní. Rozhodnutie považuje za nesprávne a predčasné a tým došlo podľa dovolateľa k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces.

25. Štruktúra práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia je rámcovo upravená v § 220 ods. 2 CSP, pričom táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní podľa § 378 ods. 1 CSP. Odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné. Súd je povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť. Právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia neznamena právo na uvedenie „aspoň nejakých“ dôvodov, ale ide o právo na uvedenie dostatočných, logických a zrozumiteľných argumentov reagujúcich na relevantné tvrdenia a námietky strán sporu, vyhodnotenie dokazovania a vysvetlenie prečo prípadne v konaní navrhované dôkazy súd nevykonal. Súd by mal presvedčivo odôvodniť a vysvetliť aj aplikáciu príslušného právneho predpisu, či ustanovenia z neho na rozhodovanú vec (viď napr. II. ÚS 419/2021).

26. V prípade odvolacieho rozhodnutia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP). Aj v tomto prípade sa však musí odvolací súd v zmysle § 387 ods. 3 CSP v odôvodnení odvolacieho rozhodnutia vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (odvolacími námietkami). Odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie (§ 387 ods. 3 CSP). Ak odôvodnenie odvolacieho súdu neobsahuje zrozumiteľnú a presvedčivú argumentáciu k vyššie uvedeným námietkam, nesplňa atribúty riadneho odôvodnenia, čím porušuje právo na spravodlivý súdny proces.

27. Po preskúmaní obidvoch vo veci vydaných rozhodnutí, tak odvolacieho, ako aj prvoinštančného, je nutné súhlasiť so žalobcovým tvrdením, že odvolací súd sa k jeho námietkam nevyjadril dostatočne presvedčivo, taktiež zrozumiteľne nevysvetlil, ako vyložil aplikované ustanovenia zákona č. 446/2001 Z. z. a vysvetlenie k možnému použitiu dovolateľom namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/86/2017 odvolací súd podal veľmi zjednodušene a formalisticky bez toho, aby prípadne porovnal, v čom sú v ňom uvedené prípady zhodné aj vo vzťahu k zneniu právnej úpravy na ne sa vzťahujúcej, pričom niektoré skutkové zistenia nevyplývajú z obsahu spisu. V rámci námietky o nedostatku dôvodov a s tým spojeného porušenia práva na spravodlivý proces dovolateľ tiež namietal nesprávne právne posúdenie, ale toto dovolací súd môže skúmať len podľa dovolacieho dôvodu § 421 CSP. Keďže dovolateľ podal dovolanie aj z tohto dovolacieho dôvodu, dovolací súd sa s ním bude zaoberať v dôvodoch uvedených nižšie, po odôvodnení posúdenia dovolania podaného z dôvodu § 420 písm. f/ CSP.

28. Z obsahu spisu vyplýva, že predmetom konania je žaloba žalobcu o zaplatenie 28.904,47 eura s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia žalovaného, v dôsledku užívania nebytového priestoru, vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja, v správe Zemplínskeho múzea v Michalovciach (t. j. žalobcu), bez odplaty. Súd prvej inštancie žalobu zamietol z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobcu tvrdiac, že tento je iba príspevkovou organizáciou, právne úkony pri nadobúdaní a správe majetku VÚC vykonáva v mene VÚC, koná v mene VÚC pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku VÚC, ktorý spravuje, oprávnenie podať žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia však ako správca zvereného majetku nemá. Návrhu žalobcu, aby súd prvej inštancie pripustil do konania na strane žalobcu Košický samosprávny kraj (ďalej tiež len „KSK“), konajúci súd doplniacim rozsudkom nevyhovел pre absenciu súhlasu subjektu, ktorého vstup do konania žalobca navrhoval. Odvolací súd, stotožniac sa so skutkovým zistením a právnym posúdením veci prvoinštančným súdom, rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil konštatujúc, že v spore nebol zo strany žalobcu preukázaný zmluvný vzťah medzi žalobcom - správcom majetku VÚC

ako prenajímateľom a žalovaným ako nájomcom, z dôvodu ktorého žalobca pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie nebol oprávnený podať žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia, pretože žalovaný užíval majetok VÚC, nie majetok správcu (t. j. žalobcu), a teda bezdôvodné obohatenie nevzniklo na úkor žalobcu. Na žalobcom označené rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/86/2017 odvolací súd neprihliadol s odôvodnením, že sa nejedná o skutkovo podobný stav veci.

29. Žalobca už vo svojom odvolaní proti prvoinštančnému rozsudku vyslovil názor o nesprávnom právnom posúdení jeho oprávnenia uplatňovať si nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia od žalovaného súdom prvej inštancie; žalobca v odvolaní (rovnako ako v dovolaní) nespochybňuje vlastníctvo Košického samosprávneho kraja, zastáva však názor, že žalobca ako správca nehnuteľnosti nepotrebuje osobitné plnomocenstvo na zastupovanie Košického samosprávneho kraja v konaní, nakoľko disponuje zákonným splnomocnením. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že uvedenou námietkou sa odvolací súd dostatočne nevysporiadal, a to napriek tomu, že ide o námietku bezpochyby podstatnú, od posúdenia a vyhodnotenia ktorej závisí posúdenie, či sa na žalobcu hľadá ako na zákonného zástupcu Košického samosprávneho kraja, v kladnom prípade potom, či žalobca ako správca majetku KSK má oprávnenie konať za KSK pred súdmi vo veciach týkajúcich sa majetku v jeho správe, resp. či žalobcovi ako správcovi majetku KSK v postavení jeho zákonného zástupcu prináleží právo pred súdmi uplatňovať pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá vznikla v súvislosti s hospodárením s majetkom vo vlastníctve KSK. Predmetnou okolnosťou sa nezaoberal ani súd prvej inštancie, ktorý navyše argumentoval tvrdením, že žalobca „...je iba príspevkovou organizáciou...“, bez bližšieho vysvetlenia, aký následok by táto okolnosť podľa jeho názoru mala predstavovať. K uvedenému dovolací súd dáva konajúcim súdom do pozornosti, že v zmysle definície vyplývajúcej zo zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy v znení neskorších predpisov, príspevková organizácia je právnická osoba štátu, obce alebo vyššieho územného celku, ktorá je na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo na rozpočet vyššieho územného celku zapojená príspevkom a ktorej spravidla menej ako 50 % výrobných nákladov je pokrytých tržbami (§ 21 ods. 2 veta prvá). Keďže príspevková organizácia je právnickou osobou, má právnu subjektivitu, a teda „len“ samotná okolnosť, že žalobca je príspevkovou organizáciou, sama osebe absenciu aktívnej vecnej legitímácie za následok mať nemôže. Navyše, žalobca v žalobe uviedol, že je rozpočtovou organizáciou, ktoré konštatovanie je v rozpore so zistením prvoinštančného súdu v odôvodnení jeho rozsudku teda, že žalobca je príspevkovou organizáciou (hoci táto okolnosť, či ide o príspevkovú alebo rozpočtovú organizáciu by sama osebe prekážku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu predstavovať nemala - pozn. dovolacieho súdu). Vzhľadom na tento rozpor však pre „čistotu“ veci bude treba túto okolnosť vyjasniť; záznam v registri organizácii vedený Štatistickým úradom SR má len informatívny charakter a v spise sa zriaďovacia listina nenachádza, rovnako jeho súčasťou nie sú ani Zásady hospodárenia s majetkom Košického samosprávneho kraja, ktorá okolnosť však nepredstavuje prekážku ďalšieho konania, nakoľko ich absencia je odstrániteľná doplnením procesu dokazovania.

30. Vo vzťahu k odvolaciemu súdu je nutné poukázať na skutočnosť, že tento v odôvodnení argumentoval tvrdením o neexistencii nájomnej zmluvy medzi žalobcom ako správcom majetku VÚC ako prenajímateľom a žalovaným ako nájomcom. V prejednávanej veci žalobca svoju vecnú legitímáciu vyvodzuje nie z právneho postavenia zakotveného zmluvou o nájme nehnuteľnosti, ale z právneho postavenia svojej osoby ako zákonného zástupcu Košického samosprávneho kraja, vyplývajúceho z príslušných ustanovení zákona č. 446/2001 Z. z. o majetku vyšších územných celkov, upravujúceho majetkové postavenie VÚC ako samostatného subjektu vlastníckeho práva a takisto postavenie rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií v majetkovoprávných vzťahoch ako správcov majetku VÚC.

31. Sumarizujúc vyššie uvedené je nutné konštatovať, že konajúce súdy sa postaveniu žalobcu ako správcu majetku Košického samosprávneho kraja, konajúceho na základe zákonného zastúpenia, dostatočne nevenovali, nakoľko pri skúmaní oprávnení a povinností žalobcu sa touto okolnosťou nezaoberali a výklad postavenia žalobcu vo vzťahu ku Košickému samosprávnemu kraju, resp. majetku zvereného KSK žalobcovi ako správcovi v tomto smere v ich rozhodnutiach absentuje. Zdôvodnenie danej okolnosti je pritom nevyhnutným predpokladom pre to, aby bolo možné bez akýchkoľvek

pochybností uzavrieť aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu, teda či na podanie predmetnej žaloby bol oprávnený vlastným menom alebo súčasne s vlastníkom dotknutého majetku (t. j. v danom prípade Košickým samosprávnym krajom), resp. či žalobu je oprávnený podať len vlastník nehnuteľnosti. Súd sa venuje len skutočnosti, kto je vlastníkom predmetného nebytového priestoru a či bol žalobca so žalovaným v zmluvnom vzťahu.

32. S poukazom na všetky vyššie konštatované skutočnosti dovolací súd uzatvára, že (nesprávnym) procesným postupom konajúcich súdov došlo k porušeniu základného práva žalobcu na spravodlivý proces, vyplývajúceho z Čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru, čo v posudzovanom prípade zakladá vadu zmatečnosti podľa § 420 písm. f/ CSP. Dovolateľ tak dôvodne namietol prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, preto dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil. Vzhľadom na hospodárnosť konania a na možnosť nápravy zistenej vady konania, týkajúcej sa aj konania pred súdom prvej inštancie, zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s jeho doplniacim rozsudkom (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP). V ňom sa súd bude musieť prioritne (opakovane) vysporiadať s aktívnou vecnou legitímáciou žalobcu na podanie žaloby; následne, v prípade kladného ustálenia vecnej legitímácie žalobcu, bude potrebné vysporiadať sa s ďalšími námietkami sporových strán, ktorými sa súd prvej inštancie nezaoberal s odôvodnením, že v dôsledku nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu, tieto nepovažoval pre rozhodnutie veci za rozhodujúce. Vrátením veci súdu prvej inštancie sa vytvára procesný priestor na ochranu a naplnenie namietaných práv dovolateľa (žalobcu) v rámci ďalšieho konania pred prvoinštančným súdom, rovnako tak žalovaného. Bude povinnosťou súdu prvej inštancie so všetkými relevantnými tvrdeniami a námietkami strán sporu dôsledne sa vysporiadať v náležitom a zrozumiteľnom odôvodnení svojho nového rozhodnutia, rešpektujúc kritériá preskúmateľného súdneho rozhodnutia tak, ako ich má na pamäti ustanovenie § 220 ods. 2 CSP, upravujúce štruktúru súdneho rozhodnutia (ktorá norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní v zmysle § 378 ods. 1 CSP).

33. Dovolací súd záverom aj napriek dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP v niektorých častiach odôvodnenia považuje za potrebné reagovať aj na dovolací dôvod podľa § 421 CSP odpoveďou na právnu otázku, ktorú z celkového kontextu právnej argumentácie žalobcu ako dovolateľa možno vymedziť ako otázku aktívnej vecnej legitímácie správcu majetku vyššieho územného celku pri uplatňovaní nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Záver dovolacieho súdu o existencii niektorej z väd zmatečnosti (vadou uvedenou pod písm. f/ §-u 420 CSP), ktorou bolo poznačené konanie na odvolacom súde automaticky neznamena, že by bola vylúčená možnosť, aby dovolací súd pristúpil aj k skúmaniu namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci a s tým spojeného riešenia právnych otázok. Už v uznesení z 11. decembra 2018, sp. zn. 3Obdo/34/2018, vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu vyslovil záver, že „Posudzovanie prípustnosti dovolania aj podľa § 421 ods. 1 CSP je efektívne a opodstatnené vzhľadom na základné zásady súdneho konania, a to zásady hospodárnosti a rýchlosti, a iba takýmto postupom dovolacieho súdu dochádza v plnej miere k naplneniu ústavného práva na súdnu ochranu garantovaného Čl. 46 ods. 1 ústavy (viď aj uznesenie ústavného súdu sp. zn. Plz. ÚS 1/2018). Existencia vyššie uvedenej vady zmatečnosti nebráni v rozhodovanej veci dovolaciemu súdu skúmať dovolací dôvod podľa § 432 CSP, rešpektujúc právo strán sporu na súdnu ochranu, a predovšetkým zohľadňujúc zásady hospodárnosti, rýchlosti a efektívnosti súdneho konania. Preto dovolací súd pristúpil aj k posúdeniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a k posúdeniu právnej otázky vymedzenej vyššie, pri vyriešení ktorej sa mal odvolací súd podľa žalobcu dopustiť nesprávneho právneho posúdenia.

34. Vo vzťahu k vecnej legitímácii sporovej strany (aktívnej na strane žalobcu alebo pasívnej na strane žalovaného), dovolací súd vo všeobecnosti uvádza, že záver o nej súd vydáva až po vykonanom dokazovaní a je základom pre zamietnutie žaloby pri nedostatku aktívnej legitímácie, či pasívnej legitímácie, alebo základom pre vyhovieť žalobe, ak je vecná legitímácia strán sporu daná. Na to, aby sa niekto stal účastníkom konania, netreba, aby bol účastníkom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorý v konaní ide; stačí, ak podá žalobu (v takom prípade sa stáva žalobcom), alebo aby bola proti nemu podaná žaloba (v takom prípade sa stáva žalovaným). Vecná legitímácia však vyplýva z hmotného práva a má ju ten,

kto je podľa hmotného práva nositeľom uplatneného práva alebo povinnosti. Aktívnou vecnou legitímáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať a je predpokladom úspešnosti podanej žaloby. Pasívnou legitímáciou sa rozumie hmotnoprávne postavenie, z ktorého žalovanému vyplýva určitá povinnosť a je predpokladom toho, že bude súdom na plnenie povinnosti zaviazaný. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej existencie tvrdeného práva na strane žalobcu, alebo pasívnej existencie tvrdenej povinnosti na strane žalovaného, je tak imanentnou súčasťou každého súdneho konania (viď rozsudok NS SR z 29. júna 2010 sp. zn. 2Cdo/205/2009). Otázku, či žalobca bol v spore aktívne legitímovaný a či ním označený žalovaný bol v spore naozaj pasívne legitímovaný, rieši súd až v samom závere konania, a to aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania (sporových strán) nenamieta.

35. Aktívne legitímovaným na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia je ten, na úkor koho bolo bezdôvodné obohatenie získané; pričom je povinnosťou žalobcu preukázať, že je účastníkom hmotno-právneho vzťahu, z ktorého je vyvodzovaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/192/2004).

36. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 446/2001 Z. z., vyšší územný celok hospodári so svojím majetkom samostatne alebo prostredníctvom správcu majetku vyššieho územného celku, ktorým je jeho rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia zriadená podľa osobitného predpisu.

37. Podľa § 6 ods. 2 zákona č. 446/2001 Z. z., správa majetku vyššieho územného celku je súhrn oprávnení a povinností správcu k tej časti majetku vyššieho územného celku, ktorú mu vyšší územný celok zveril do správy alebo ktorú správca nadobudol vlastnou činnosťou. Správca je oprávnený a povinný majetok vyššieho územného celku držať, užívať na plnenie úloh v rámci predmetu činnosti alebo v súvislosti s ním, brať z neho úžitky a nakladať s ním v súlade s týmto zákonom a so zásadami hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku.

38. Podľa § 6 ods. 3 zákona č. 446/2001 Z. z., správca nemôže nadobudnúť majetok do svojho vlastníctva. Majetok, ktorý správca nadobúda, je vlastníctvom vyššieho územného celku. Správca vykonáva právne úkony pri nadobúdaní a správe majetku vyššieho územného celku v mene vyššieho územného celku. Správca koná v mene vyššieho územného celku pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku vyššieho územného celku, ktorý spravuje.

39. Vyšší územný celok a správca môžu na základe zmluvy užívať aj majetok obce alebo majetok štátu (§ 6 ods. 5 cit. zákona). Všetky právne úkony spojené s nakladaním s majetkom vyššieho územného celku musia mať písomnú formu, inak sú neplatné (§ 6 ods. 6 cit. zákona).

40. Podľa § 7 ods. 2 zákona č. 446/2001 Z. z., vyšší územný celok a správca sú povinní majetok vyššieho územného celku zveľaďovať, chrániť a zhodnocovať, najmä sú povinní tento majetok a/ udržovať a užívať, b/ chrániť pred poškodením, zničením, stratou alebo zneužitím, používať všetky právne prostriedky na jeho ochranu vrátane včasného uplatňovania svojich práv alebo oprávnených záujmov pred príslušnými orgánmi, c/ viesť v účtovníctve podľa osobitného predpisu.

41. Dovolateľ v dovolaní a skôr aj vo svojom odvolaní proti prvoinštančnému rozsudku dôvodil uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. mája 2018, sp. zn. 1Cdo/86/2017, v ktorom najvyšší súd, venujúc sa otázke aktívnej vecnej legitímácie správcu majetku obce pri uplatňovaní nároku na náhradu škody vyplývajúcej z § 6 ods. 4 zákona o majetku obcí (č. 138/1991 Zb.), po vyhodnotení skutkového stavu veci a jej právnom posúdení, vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade (ktorý bol správcom nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu v 1. rade) konštatoval, že „Obec môže svoj majetok spravovať sama, alebo sprostredkovane, t. j. prostredníctvom správcu majetku obce. Správcom majetku obce v širšom význame môže byť rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia zriadená obcou/mestom podľa § 21 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy (správca majetku obce podľa osobitného predpisu). Správca majetku obce vykonáva správu zvereného

majetku a je oprávnený a povinný starať sa o majetok obce, t. j. tej časti majetku, ktorú mu obec zverila do správy alebo ktorú správca nadobudol vlastnou činnosťou, užívať ho na plnenie úloh v rámci predmetu činnosti alebo v súvislosti s ním, brať z neho úžitky, nakladať s ním v súlade so zákonom o majetku obcí a so zásadami hospodárenia s majetkom obce. To, že správca majetku obce tento majetok spravuje však neznamená, že tento majetok aj vlastní - zákon len oprávňuje správcu majetku obce na nakladanie s majetkom obce. Správca nenadobúda do svojho vlastníctva majetok obce, tento majetok nadobúda len do správy. Správca majetku obce v širšom význame (rozpočtová alebo príspevková organizácia zriadená obcou) je oprávnený nakladať s majetkom zvereným mu do jeho správy a má taktiež povinnosti podľa § 6 ods. 3 zákona o majetku obcí. Zároveň vykonáva za obec právne úkony pri správe majetku obce v mene obce. Správca majetku obce koná v mene obce pred súdmi, ako i pred inými orgánmi v tých veciach, ktoré sa týkajú majetku obce v jeho správe. Z uvedeného vyplýva, že na takéto konanie nie je potrebné osobitné plnomocenstvo, ide teda o prípad zákonného zastúpenia...Zákon výslovne uvádza, že správca koná v mene vlastníka ohľadne zvereného majetku pred súdmi a inými orgánmi. Nakoľko správca majetku má zákonnú povinnosť majetok obce chrániť pred poškodením, zničením alebo stratou (§ 7 ods. 2 písm. b/ zákona o majetku obcí) a používať všetky právne prostriedky na ochranu majetku, vrátane včasného uplatňovania svojich práv alebo oprávnených záujmov pred príslušnými orgánmi (§ 7 ods. 2 písm. c/ zákona o majetku obcí), nemožno preto považovať za správny právny záver odvolacieho súdu o tom, že žalobca 2/ nie je aktívne vecne legitimovaný na podanie žaloby na náhradu škody, pretože nie je vlastníkom nehnuteľnosti, na ktorej vznikla škoda, a preto nevznikla škoda jemu. Takýto výklad nie je v súlade so zákonom o majetku obcí (lex specialis) a predstavuje formalistický výklad a aplikáciu práva.“

42. V citovanom rozhodnutí dovolací súd uzavrel, že „...právny záver odvolacieho súdu ohľadne toho, že žalobca 2/ je len správcom majetku žalobcu v 1. rade a nie je jeho vlastníkom bol správny, avšak nesprávne bolo jeho právne posúdenie pri aplikácii (výklade) právnej normy ohľadne aktívnej vecnej legitimácie žalobcov, keď uviedol, že ani jeden zo žalobcov nie je aktívne vecne legitimovaný v spore vo vzťahu k žalovanému (žalobca 1/ z dôvodu neexistencie právneho vzťahu so žalovaným a žalobca 2/ z dôvodu neexistencie jeho vlastníckeho práva k majetku, na ktorom vznikla škoda).“

43. V označenom rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/86/2017 tak najvyšší súd zodpovedal otázku aktívnej vecnej legitimácie správcu majetku obce, na ktoré rozhodnutie sa následne odvolal najvyšší súd aj v ďalšom svojom rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/26/2018 z 25. septembra 2019, v ktorom najvyšší súd skonštatoval, že „...v prejednávanej veci nebolo sporné, že vlastníkom požiarom poškodených nehnuteľností bola obec a žalobca je len ich správcom a že škoda vznikla v majetkovej sfére obce a nie správcu (v majetkovej sfére správcu škoda ani nemohla vzniknúť, keďže správca zo zákona nemôže nadobudnúť vlastnícke právo k majetku). Ak však správca v súvislosti s touto škodou podal na súde žalobu o jej náhradu, ide jednak o výkon jeho oprávnenia konať za obec pred súdmi vo veciach majetku v jeho správe, ktoré mu vyplýva zo zákona o majetku obcí a zo zriaďovacej listiny, a zároveň o výkon jeho povinnosti chrániť majetok obce a používať na jeho ochranu všetky právne prostriedky vrátane podania žaloby, pričom tento (procesno)právny úkon uskutočňuje a pred súdom koná nie vo vlastnom mene, ale v mene obce. V danom prípade žalobca ako správca v konaní pred súdom uplatňuje právo obce (t. j. pohľadávku, ktorá vznikla zo záväzku zo spôsobenia škody) v postavení jej zákonného zástupcu a pokiaľ by bol v konaní úspešný a náhrada škody by mu bola prisúdená, toto plnenie sa stane nie jeho vlastníctvom, ale vlastníctvom obce. Žalobcovi teda v tomto konaní svedčí aktívna vecná legitimácia, preto rozhodnutie odvolacieho súdu v posúdení tejto právnej otázky je správne a uvedenú dovoláciu námietku tak žalovaný 2/ vytýka neopodstatnene.“

44. Otázka aktívnej vecnej legitimácie správcu majetku obce tak už bola predmetom dovolacieho prieskumu Najvyššieho súdu SR, pričom právne závery prijaté judikatúrou najvyššieho súdu sú naďalej aktuálne, dovolací súd nemá dôvod sa od nich odkloniť a ani nevzhliada žiaden dôvod, aby nemohol otázku aktívnej vecnej legitimácie správcu majetku vyššieho územného celku posudzovať rovnako, ako ju v rozhodovacej praxi posúdil vo vzťahu k správcovi majetku obce. Obec aj vyšší územný celok sú verejnoprávne korporácie, ktoré majú samosprávnu pôsobnosť a sú aj správnymi celkami, združujú osoby s trvalým pobytom na svojom území a majú aj právnu formu právnických osôb (viď Čl. 64 a veta

prvá Čl. 64a ústavy, podľa ktorých základom územnej samosprávy je obec. Územnú samosprávu tvorí obec a vyšší územný celok. Obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt). Navyiac, relevantná právna úprava práv a povinností správcu majetku vyššieho územného celku citovaná vyššie, a to najmä § 6 ods. 2, 3 a § 7 ods. 2 písm. b/ zákona č. 446/2001 Z. z. sú významovo totožného znenia ako § 6 ods. 3, 4 a § 7 ods. 2 písm. b/ zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí. Záver súdov nižšej inštancie, že správca majetku vyššieho územného celku nie je aktívne legitimovaný na uplatnenie nároku z bezdôvodného obohatenia vzniknutého užívaním majetku vyššieho územného celku v jeho správe, pretože nie je vlastníkom tohto majetku, je veľmi formalistický a zjednodušený, ako aj v rozpore s § 6 ods. 2, 3 a § 7 ods. 2 písm. b/ zákona č. 446/2001 Z. z.. Bez dôvodné obohatenie sa v zmysle § 456 Občianskeho zákonníka má vydať tomu na úkor koho sa získal. Je pravdou, že sa získal na úkor vlastníka predmetného nehnuteľného majetku, teda vyššieho územného celku, ale ten svoj súhrn oprávnení a povinností vo vzťahu k tomuto majetku zveril správcovi, ktorým je žalobca. Tento správca je potom vo veciach týkajúcich sa tohto majetku, teda aj vo veci vydania bezdôvodného obohatenia získaného užívaním tohto majetku treťou osobou na základe neplatného právneho úkonu, oprávnený konať v mene vyššieho územného celku pred súdom. Dokonca správca majetku vyššieho územného celku je v zmysle § 7 ods. 2 písm. b/ zákona č. 446/2001 Z. z. je povinný majetok vyššieho územného celku, ktorý má v správe, chrániť pred poškodením, zničením, stratou alebo zneužitím, používať všetky právne prostriedky na jeho ochranu vrátane včasného uplatňovania svojich práv alebo oprávnených záujmov pred príslušnými orgánmi. Podľa dovolacieho súdu možno vo všeobecnosti prijať záver, že správca majetku vyššieho územného celku pri konaní v mene vyššieho územného celku vo veciach, ktoré sa týkajú majetku v jeho správe, nepotrebuje na takéto konanie pred súdom osobitné splnomocnenie. Pokiaľ správca majetku vyššieho územného celku v konaní pred súdom uplatňuje právo týkajúce sa tohto spravovaného majetku, nemožno konštatovať nedostatok jeho aktívnej vecnej legítimácie z dôvodu, že nie je vlastníkom tohto majetku. Navyiac, v danom prípade treba vziať do úvahy, že ide o vydanie predmetu bezdôvodného obohatenia z neplatnej zmluvy, ktorou mali byť s vedomím žalobcu preverené práva a povinnosti pôvodného nájomcu z Nájomnej zmluvy o prenájme majetku KSK v správe žalobcu, uzavretej medzi žalobcom a Marekom Bedajom - MEMED, ku ktorému prevodu práv a povinností dal súhlas aj KSK. Na jej základe žalovaný sa mal stať nájomcom predmetného majetku KSK, a teda účastníkom pôvodnej nájomnej zmluvy a žalovaný - ako domnelý nový nájomca - na jej základe užíval predmetný majetok - nebytový priestor v rozsahu pôvodnej nájomnej zmluvy uzavretej medzi žalobcom a Marekom Bedajom - MEMED. Z toho dôvodu je možné uvažovať aj o aplikácii § 456 v spojení s § 457 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak je zmluva neplatná alebo bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko čo podľa nej dostal. V danom prípade totiž ide o vydanie predmetu bezdôvodného obohatenia z neplatnej zmluvy, na základe ktorej nevznikol nájomný vzťah medzi žalobcom a žalovaným, pričom žalovaný predmet nájmu v rozsahu (pôvodnej) nájomnej zmluvy užíval, kde zmluvnou stranou bol priamo žalobca.

45. Dovolací súd vo vzťahu k rozhodnutiu sp. zn. 1Cdo/86/2017, na ktoré odvolací súd neprihliadol s odôvodnením, že „...sa nejedná o skutkovo podobný stav veci.“, nakoľko „...žalobca ako správca majetku obce (školy), sa domáhal od žalovaného, ako bývalého riaditeľa školy náhrady škody, ktorá vznikla na zverenom majetku obce.“ Pre úplnosť dodáva, že podstatnou pre vec nie je úplná identita sporových strán, resp. predmetu konania (z odôvodnenia rozsudku dovolacieho súdu totiž nevyplýva iné bližšie logické vysvetlenie dôvodu, pre ktorý by sa označené rozhodnutie na prejednávanej vec aplikovať nemohlo, aspoň analogicky). Relevantnou je otázka vecnej legítimácie žalobcu a jeho oprávnenia konať za VÚC vo veci týkajúcej sa majetku, ktorý je v správe žalobcu, pritom ale vo vlastníctve VÚC.

46. Sumarizujúc vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že žalobca je správcom majetku - nebytového priestoru v suteréne objektu Galérie Zemplínskeho múzea (tzv. Starý kaštieľ) vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja na základe Zmluvy č. SN-16/2022 zo 7. marca 2003 o zverení nehnuteľného majetku Košického samosprávneho kraja do správy (č. l. 121 - 124 spisu); je organizáciou (pozn. dovolacieho súdu - zistenie, či ide o príspevkovú alebo rozpočtovú organizáciu, bude úlohou súdu prvej inštancie v rámci dokazovania v ďalšom konaní - viď bod 30. tohto uznesenia) s vlastnou právnou subjektivitou, ktorej zriaďovateľom je Košický samosprávny kraj. Žalobca na základe Zmluvy o nájme

nebytového priestoru č. 2011/3 z 28. marca 2011 ako prenajímateľ prenajal nehnuteľnosť vo vlastníctve KSK nájomcovi MEMED-BEDAJ Marek (č. l. 26 - 29), na základe odsúhlasenia Úradom Košického samosprávneho kraja (č. l. 25). Následne, na základe Dohody o postúpení práv a o prevzatí povinností zo Zmluvy o nájme nebytového priestoru č. 2011/3 z 28. marca 2011, odsúhlasenej predsedom KSK v zmysle Zásad hospodárenia s majetkom KSK z 18. apríla 2011 (č. 24) nájomca Marek Bedaj -MEMED bezodplatne previedol ako prevádzajúci na spoločnosť PABEMA s.r.o. ako nadobúdateľa, práva a povinnosti zo Zmluvy o prevode práv a povinností z 31. októbra 2013 (č. l. 21). Predmetná zmluva je absolútne neplatná pre nedodržanie písomnej formy, nakoľko zmluvu podpísala osoba, ktorá v čase podpisu zmluvy oprávnenie vystupovať v mene žalovanej spoločnosti nemala, spoločnosť však naďalej nebytové priestory užívala. Dovolací súd má za to, že v konaní pred súdom ide o výkon žalobcovho oprávnenia konať za KSK v postavení jeho zákonného zástupcu s právom uplatňovať pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá vznikla v súvislosti s hospodárením s majetkom vo vlastníctve KSK, avšak zvereneného do správy žalobcu. Dovolací súd vzhľadom na závery uvedené najmä v bode 45. tohto odôvodnenia konštatuje, že súdy nižšej inštancie vec nesprávne právne posúdili, keď uzavreli nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu na vedenie súdneho konania o vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie majetku žalovaným bez platne uzavretej nájomnej zmluvy, ktorý majetok je vo vlastníctve vyššieho územného celku - KSK, avšak zverený do správy žalobcu, pretože žalobca so žalovaným neboli v zmluvnom vzťahu a bezdôvodné obohatenie nevzniklo na úkor žalobcu, ktorý nie je vlastníkom tohto majetku, ale len správcom. Nesprávnosť právneho posúdenia vyplynula z nesprávneho výkladu súdom použitých ustanovení zákona č. 446/2001 Z. z., a to najmä § 6 ods. 2, 3 a § 7 ods. 2 písm. b/ a z nich vyplývajúcich práv a povinností správcu majetku vyššieho územného celku, vrátane jeho oprávnenia a vlastne i povinnosti, uplatniť na súde a viesť konania týkajúce sa tohto majetku, jeho ochrany, užívania a podobne, teda aj žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia vzniknutého užívaním spravovaného majetku treťou osobou - žalovaným bez platne uzavretej nájomnej zmluvy. Tým je založená dôvodnosť dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, čo zakladá aj dôvod na zrušenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, vrátane rozhodnutia súdu prvej inštancie, keďže sa dopustil identického pochybenia - nesprávneho právneho posúdenia veci.

47. Vzhľadom k tomu, že dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ale i súdu prvej inštancie zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie a rozhodnutie na súd prvej inštancie, sú súdy nižšej inštancie podľa § 455 CSP v ďalšom konaní viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení.

48. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách pôvodného konania (pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom) a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

49. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.